

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

*Бабкіна Ольга Володимирівна,
доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*

ПОЛІТИКА ТА ДУХОВНІСТЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

(до підсумків міжнародної науково-практичної конференції)

Стало доброю традицією проведення актуальних науково-теоретичних, просвітницьких заходів на тематику формування демократичної культури, прогресивного світогляду і світобачення сучасної молоді у НПУ ім. М.П.Драгоманова як лідерів вітчизняної педагогічної освіти. Міжнародна науково-практична конференція «Політика і духовність в умовах глобальних викликів», що відбулася 2 квітня 2014 року за організації кафедри політичних наук Інституту політології та права, не стала винятком. Особливої актуальності даному заходу надала стрімка динаміка політичного процесу в Україні, активізація тенденції самовдосконалення та формування нової якості державної політики. «Сьогодні, як ніколи раніше, мислячі студент, педагог, науковець, інтелектуал не можуть залишатися осторонь спільної боротьби за духовну, щасливу, соборну, багату Україну!», – влучно зазначили учасники конференції у зверненні до вітчизняної науково-педагогічної спільноти та інтелігенції. Позаяк, активне просування України у напрямку тісної співпраці з ЄС зумовлює потребу зростання громадянського партнерства, що стимулює більш узгоджену, гуманістичну, морально відповідальну політику як об'єктивну загальнолюдську потребу, що неможлива без високодуховного наповнення паритетних взаємовідносин держави із «третім сектором».

У ході міжнародної науково-практичної конференції тема взаємозв'язків політики та духовності об'єднала відомих вітчизняних фахівців соціально-гуманітарних наук, членів Асоціації політичних наук України, Української Академії політичних наук, представників духовної інтелігенції, аспірантів, студентів-політологів. Особлива своєчасність актуального наукового диспуту в стінах Драгоманівського університету зацікавила багатьох міжнародних гостей з Чехії, Грузії, Польщі, Туреччини, Білорусії. Сучасні проблеми високоморальної поведінки політичної еліти, політичної культури, свідомості громадян України, зокрема найбільш прогресивної частини – студентства, виступили предметом обговорення на пленарному та п'яти секційних засіданнях конференції.

Древній постулат, згідно з яким мораль розуміється як вибір гідних засобів для досягнення розумно поставлених цілей, лежить в основі політики. Безумовно, критерієм ефективності політики є духовність. Як засвідчили останні події в Україні, невисокоморальна політика завжди приречена на поразку, а безчесний політик, який своєю поведінкою заперечує етичні цінності добра, справедливості, обов'язку, честі, совісті, ніколи не буде успішним та авторитетним. Духовність виступає регулятором діяльності держави та політиків як основних владних суб'єктів. Моральна свідомість суспільства завжди засуджуватиме суб'єктивні мотиви і результати політичного курсу, висвітлюватиме особисті якості політичних діячів, визначатиме міру їх моральної і соціальної надійності, тим самим нівелюючи причини суспільного гніву, незадоволення, агресії, що можуть вилитися у масштабні акції протесту. Політика і духовність – це дві системи організації соціуму, де одна її частина допускає і доповнює можливості та дієвість іншої. Тому окреслена тематика науково-практичного заходу особливо функціональна в інструментальному аспекті формування громадянської культури, відповідальної позиції молоді.

Пленарне засідання міжнародної конференції було відкрито привітальним словом ректора НПУ ім. М.П.Драгоманова, академіка НАПН України, доктора філософських наук,

професора Андрущенко В.П., який наголосив на стійкій кореляції та взаємообумовленості високодуховного, актуального людського виміру політики та конструктивно спрямованого політичного процесу, що відповідає назрілій потребі системних та послідовних політичних реформ в сучасній Україні. Адже політика, що здійснюється у відокремленні від моральних, інтелектуальних, ціннісно-сміслових компонент, призводить до масштабних політичних і суспільних криз. Однією з причин неефективного впровадження принципів демократії в Україні, низької інституціональної спроможності громадян, недовіри механізмів відповідальності основних суб'єктів політики є великий розрив між політичною духовністю, забезпеченою історико-культурними здобутками, і політичною реальністю, залежною від бажань і дій влади, що не усвідомлює своєї залежності від свідомих настроїв населення. У ході виступу Віктор Петрович Андрущенко наголосив на тому, що незважаючи на труднощі, вітчизняна політична наука в Україні посідає відповідне місце у системі гуманітарних наук, помітно впливає на реальні політичні процеси розбудови демократичної держави, формування політичної культури. Тому проведення конференції «Політика і духовність в умовах глобальних викликів» є одним із важливих кроків на шляху створення духовного підґрунтя громадянської цілісності українського народу зусиллями національної наукової та творчої еліти, формування підвалин демократичної ментальності громадян, в тому числі через змістовну політичну освіту.

Пленарне засідання міжнародної конференції складалося з двох частин, у ході яких виступило більше десяти доповідачів. Було озвучено привітальне слово голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти Л. М. Гриневич. З побажаннями натхнення благодаті Святого Духа на плідну роботу та славні результати задля зміцнення Української держави виступив ректор Київської православної богословської академії митрополит Переяслав-Хмельницький і Білоцерківський Епіфаній.

Жваву дискусію у ході пленарного засідання викликали виступи докторів наук, професорів Бабкіної О.В., Горбатенка В.П., Зеленько Г.І., Головатого М.Ф., Варзаря І.М., Перегуди Є.В., Северинюка В.М., Дям'яненко Б.Л., Семігіної Т.В. Активне обговорення кожного виступу супроводжувалось багатьма запитаннями зі студентської аудиторії. Молодь із не меншим ентузіазмом продовжила спілкування з експертами на секційних засіданнях конференції. Загалом, науково-практична конференція видалася надзвичайно інформаційно насиченою, методологічно місткою та когнітивно значимою.

НПУ ім. М.П. Драгоманова, зокрема і кафедра політичних наук зі своєю більш, ніж 20-річною історією, активно займається популяризацією морального виховання, плекаючи нове покоління педагогів із якісно новим світоглядом, новими цінностями і переконаннями (як відповідь на виклики переходу до повнодемократичного, гуманістичного та соціально-ефективного політичного процесу) для всіх ланок освіти України. Екзистенційна візія освіти для демократії – звільнити людський інтелект і людське взаєморозуміння, об'єднувати та толерувати суспільство. Беззаперечно, що освіта (політико-моральна, громадянська) є могутнім ресурсом зміцнення демократичних цінностей, головною інституційною опорою демократії як найбільш перспективної і найменш деструктивної для розвитку суспільства форми руху його іманентних протиріч. З точки зору ключових цінностей посталих опертих на знання суспільств та урухомлюваних знанням економік, освіта та наука стали новими дискурсивними теренами, на які покладено надто збільшену соціальну відповідальність і економічні надії щодо побудови багатого, успішного, демократичного суспільства, яке спроможне сповна використовувати енергію своїх громадян. Освіта формує «психологічні мускули», які становлять основу моральної поведінки людини в усіх сферах публічного і приватного життя.

Тема конференції була задовго запланована до подій останніх місяців в Україні, що суттєво змінили сприйняття українцями політичної дійсності. Однак, дивує своєчасність і далекоглядність проблемного кола тематики даного наукового заходу. Зокрема завідувач кафедри політичних наук, доктор політичних наук, професор Бабкіна О.В. у своєму виступі

наголосила, що невиконання основними політичними суб'єктами об'єктивних політичних функцій призвело до глибокої політичної кризи в Україні. Причому влада може бути повністю легітимною лише при розвиненому громадянському суспільстві, яке є причиною і наслідком якісної демократії. У ХХІ столітті політичну перемогу здобуває той, хто ніколи не підмінює загальносуспільний інтерес корпоративним. Професор Бабкіна О.В. також висловила цінну пропозицію щодо запровадження механізмів моральної експертизи політичних програм, нормативно-правових актів, поряд із сучасними діючими правовими і антикорупційними.

За підсумками наукового заходу було одногосно прийнято резолюцію конференції, у якій, зокрема, зазначалося: «Заслухавши та обговоривши наукові доповіді з актуальних проблем взаємозв'язку та взаємообумовленості політичного й духовного розвитку сучасного суспільства в умовах глобальних викликів учасники конференції відзначають, що демократична політика, цінності свободи, відповідальності, толерантності, соціальної справедливості, консолідації, солідарності є основним і безсумнівним підґрунтям глобального розвитку, в тому числі й суспільно-політичної трансформації сучасної України... Зосереджуємо увагу на об'єднанні зусиль різних суспільно-політичних суб'єктів для подолання внутрішніх і зовнішніх конфліктів, суперечностей, протистоянь, сепаратистських настроїв в Україні; наголошуємо, що процес становлення й розгортання демократичної державності України в умовах глобалізації потребує подальшого розвитку політичної духовності, політичної культури, політичної освіти та громадського виховання...». У резолюції конференції було наголошено на потребі посилити увагу до патріотичного, в тому числі військово-патріотичного виховання, засвоєння прав, свобод та обов'язків людини, набуття навиків громадянської ініціативи, що лежать в основі формування демократичного світогляду, електоральної поведінки, політичної активності молоді в умовах суспільно-політичного розмаїття, необхідності збереження територіальної цілісності, суверенітету України. Це можливо, зокрема, через розвиток ідеї та практики самоорганізації громадянського суспільства на основі врахування гармонійного поєднання потреб та інтересів усіх соціальних верств – молодіжних, студентських ініціатив, інноваційних наукових проектів, освітніх програм, духовних та творчих стратегій політичного розвитку.

У заключному підведенні підсумків науково-практичного заходу було висловлено пропозицію запровадити традицію проведення в НПУ ім. М.П.Драгоманова щорічної конференції на тематику взаємозв'язків політики та духовності. Адже така конференція є дуже близькою за змістом аудиторії не лише педагогічного університету, яка завтра займатиметься вихованням нових поколінь свідомих та відповідальних українців, а й усій науково-педагогічній спільноті України в час глибокої якісної перебудови механізмів взаємовідносин влади та суспільства і динамічних політичних реформ.